

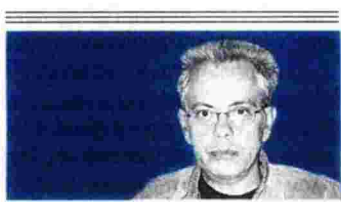
Η ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΛΑΪΚΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ

Το νέο μοντέλο Καμμένου - Δούρου για τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου, η ιστορική προσέγγιση και η διδασκαλία γεγονότων όπως ο ναζισμός, ο πόλεμος και η Κατοχή

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΑΠΕ-ΜΠΕ/ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Προκόπης Παυλόπουλος και ο υπουργός Εθνικής Αμυνας Πάνος Καμμένος παρακολουθούν παρέλαση από στρατιωτικό άγημα στο υπουργείο Εθνικής Αμυνας

Ανδρέας Παναζόπουλος

Πολιτισμικός εθνικολαϊκισμός

Ο υπουργός Εθνικής Αμυνας είπε τη δική του αλήθεια: «Ο λαός είναι ο στρατός», εννοώντας με αυτό ότι τα στρατευμένα παιδιά του λαού είναι και αυτά «λαός». Ο στρατός δεν είναι, όπως θα τον ήθελε μια μαρξιστική φιλολογία, «κατασταλτικός μηχανισμός του κράτους». Απ' ό,τι τουλάχιστον φαίνεται, σε ειδικές συνθήκες, όταν ο στρατός συναδελφώνεται με τον υπόλοιπο λαό, στέλνει προς τους έξω το μήνυμα της «εθνικής κυριαρχίας». Πόσω μάλλον όταν αυτή η συναδέλφωση είναι μετωνυμία μιας θεμελιώδους, αδιάβροχης ενότητας του λαού-έθνους, όταν το έθνος είναι ο λαός που εορτάζει με αφορμή μια εθνική επέτειο και όταν ο δήμος εθνικοποιείται.

Γιατί ο πολιτισμικο-πολιτικός στόχος της γιορτής είναι κατ' αρχάς αυτός: η επανεθνικοποίηση μιας εθνικής συλλογικότητας, ο μετασηματισμός της σε ενιαία πολιτισμική οντότητα. Εδώ, για πα-

ράδειγμα, τα δημοτικά τραγούδια που θα παινίζουν οι στρατιωτικές μπάντες μας αποκαλύπτουν την «κουλτούρα» ως την πρώτη ύλη της εθνικής κυριαρχίας. Το δημοτικό τραγούδι καλείται να αναζωογονήσει την εθνική ζωή, να επιδείξει τη μοναδικότητα του εθνικού χαρακτήρα, μιλώντας κυριολεκτικά και εκφέροντας αυτό που θεωρείται ότι είναι εκ φύσεως ταγμένο να αισθητικοποιήσει, τη γλώσσα της αυθεντικής ζωής. Ενεργοποιώντας το πηγαίο, το ριζιτικό νόημα της κοινότητας, το δημοτικό τραγούδι-αρχέγονη γλώσσα της και μέσω αυτής την υπαρξιακή διαφορά της, να αναδείξει την ταυτότητα και την κυριαρχία της. Τραγουδούμε, άρα υπάρχουμε. Τραγουδώντας την παράδοση αυτο-βιώνει τη ζωή η κοινότητα, έτσι αυτομορφώνεται και ψυχαγωγείται, ανακυκλώνοντας τον χρόνο, «όπως τότε», ποντιζόμενη στο αιώνιο χθες του αντιστασιακού παρελθόντος, και

μάλιστα στην πλατεία Συντάγματος. Τρέποντας «κάθε λέξη» του ύψιστου νεωτερικού συμβολαίου σε αέναη συγκινησιακή εξάρτηση, μικρών και μεγάλων, σε οικογενειακή υπόθεση. Αραγε, τι άλλο είναι ο εθνικισμός από μια «οικογενειακή υπόθεση»;

Αυτό το φρεσιβάλ του κοινοτισμού δεν είναι παρά η πολιτισμική απεικόνιση του κυρίαρχου πολιτικού εθνικολαϊκισμού. Είναι ένας πολιτισμικός εθνικολαϊκισμός που ενσαρκώνει τη μετάβαση από το τώρα μιλάει ο λαός, από το τώρα ακούμε τον λαό στο τώρα-και έτσι ψυχαγωγείται ο λαός. Είναι κατά κάποιον τρόπο ένα φανέρωμα της «ουσίας» του λαϊκιστικά και εκ των άνω κατασκευασμένου «λαού». Μια δημόσια, μια κρατική πρωτοβουλία φτάνει λαό με τις συγκεκριμένες, τις πάντες ορίζουσες που επιτάσσει μια εθνική ιδεολογική πολιτική, η ιδεολογική πολιτική του λαϊκισμού.

Συνέχεια στη σελίδα 2

Πολιτισμικός εθνικο- λαϊκισμός

Συνέχεια από την πρώτη σελίδα

Αυτό το φεστιβάλ του κοινοτισμού είναι μία επιπλέον ματαίωση για εκείνους που νομίζουν ότι ο λαϊκισμός μπορεί να είναι και «προοδευτικός». Αν ο πολιτικός εθνικολαϊκισμός εκθειάζει τις αρετές του «αγνού λαού», ο πολιτισμικός του βραχίονας σκηνοθετεί και εγκωμιάζει την παιδικότητά του. Καταστατικά εγκλωβισμένος στην ουτοπική του συνθήκη, ο λαϊκισμός μάς απομακρύνει από το πραγματικό ξανακάνοντάς μας παιδιά ανεξαρτήτως ηλικίας. Παιδιά που παίζουν, παιδιά που διεκδικούν. Γιατί και η διεκδίκηση μπορεί να γίνει και παιδική γιορτή, εθνική γιορτή. Εδώ η ιδεολογικο-πολιτική αναλογία μπορεί να μην είναι άστοχη: *αν ο αριστερισμός είναι η παιδική ασθένεια του κομμουνισμού, ο λαϊκισμός είναι η παιδική ασθένεια του έθνους.*

Αυτό το ριζικό, διαπολιτικά και διδεολογικά επικυρωμένο κίνημα της πλατείας, που απαλλοτριώνει την πολιτισμική εξουσία από τους αλλοτριωτές, εκτρέπει την ίδια την κατεύθυνση, το «χρέος» της πολιτικής. Την αναζήτηση της «ελευθερίας του κόσμου» την υποτάσσει σε μια ιδεολογικά προσανατολισμένη «εθνική ελευθερία», προϊόν μιας διαφοριστικής πολιτισμικής αντίληψης του κόσμου. Ακόμα μια φορά, το αιώσιο χθες. Πριν από πολλά χρόνια ένας πράγματι σπουδαίος στοχαστής του «ελληνικού τρόπου» και της ελληνικής ελευθερίας, γράφοντας για το '21, εκθείαζε τον «μυθοπλαστικό χαρακτήρα» του ελληνικού λαού και το ασυγχρόνιστο των «δόκιμων στοιχείων» της ελληνικής παράδοσης υποστηρίζοντας: «Δεν είναι ο ανθρωπισμός του Εικοσιένα ο θεωρητικός εκείνος και κάποτε σκηνοθετημένος ανθρωπισμός της Γαλλικής Επανάστασης με τα ρητορικά του κηρύγματα περί δικαιωμάτων του ανθρώπου αλλά κατάσταση της ψυχής, άμεσο λαϊκό βίωμα...». Μια γελοιογραφική αναπαραγωγή αυτής της μυθοπολιτικής της παράδοσης τη συναντάμε τώρα ως το πολιτισμικό συμβάν-αντανάκλαση μιας πανεχθριστικής αναπολιτικής αντίληψης για τον κόσμο: περικυκλωμένη από εχθρούς, η κουλτούρα, γλώσσα της πραγματικής ζωής, στέλνει προς όλους το μήνυμα μιας ανάδελφης ελευθερίας, ντυμένης με τη φουστάνελα της εθνικής κυριαρχίας.

Αυτή η λαϊκιστική σχεδία του βίου ψυχαγωγεί και ταυτόχρονα αυτοσχεδιάζει. Και γίνεται πεπρωμένο. Όχι εκείνο το πεπρωμένο που σφρηλατεί μια δημοκρατική κοινότητα πολιτών αλλά αυτό που εργαλειοποιεί την κουλτούρα υποτάσσοντάς την στους ανορθολογικούς αυτοσχεδιασμούς της «πολιτικής βούλησης» των ελίτ. Των λαϊκιστικών ελίτ. Γιατί ο λαϊκισμός είναι υπόθεση των ελίτ. Πέραν της Δεξιάς και της Αριστεράς. Ακριβέστερα: ούτε Δεξιάς ούτε Αριστεράς. «Ούτε», «ούτε», αυτό δεν είναι το «πιστεύω» του εθνικολαϊκισμού;

Ο κ. Ανδρέας Πανταζόπουλος είναι επίκουρος καθηγητής του ΑΠΘ.